

Informatieboekje LDS

90316.508 Informatieboekje Laboratorio di Servizio, v 6.3

INTRODUCTIE

Aruba, August 2024

Geachte heer, mevrouw,

Dit informatieboekje bevat waardevolle informatie over de verschillende diensten die Laboratorio di Servicio (LDS) levert aan artsen en medische instellingen op het eiland Aruba. Het bevat praktische informatie die van nut kan zijn tijdens uw dagelijkse praktijk bij het behandelen van patiënten.

U bent van harte welkom om onze laboratoriumfaciliteiten op de hoofdlocatie te bezoeken te Caya JEM Arends # 15, suite 1-3 te Eagle, Aruba. Mocht u suggesties hebben dat ons zou helpen om onze diensten verder te verbeteren, dan horen we dit graag.

Vriendelijk groet,

C. Yagua Velasquez, Managing Director
Laboratorio di Servicio

ALGEMEEN

LDS, voorheen bekend als Service Lab Xpert, begon in augustus 2012 met het leveren van medische laboratoriumdiensten aan de bevolking van Aruba. Hoewel de focus ligt op laboratoriumzorg voor de eerstelijnszorg, hebben in de afgelopen jaren ook andere klanten, zoals medisch specialisten, zorginstellingen, dierenartsen en bedrijven, in toenemende mate gebruik gemaakt van de diensten van LDS. Wat begon met één prikpost op de hoofdlocatie, is in de loop der jaren uitgegroeid tot meerdere priklocaties, voornamelijk bij huisartsen met een dubbele praktijk.

In 2024 is MEDLAB toegetreden als meerderheidsaandeelhouder. Tegelijkertijd is LDS begonnen met het uitbreiden van de priklocaties binnen de groep en het verhuizen van de afdeling Klinische Chemie en Hematologie naar de IMSAN-locatie in San Nicolaas. LDS blijft een geaccrediteerd laboratorium onder de ISO 15189:2012 en werkt momenteel aan de implementatie van de ISO 15189:2022 norm.

INHOUDSOPGAVE

Introductie.....	1
Algemeen.....	2
1. DE SOORTEN KLINISCHE DIENSTEN AANGEBODEN DOOR DE LABORATORIUM, INCLUSIEF ONDERZOEK NAAR ANDERE LABORATORIA;.....	4
2. INSTRUCTIES VOOR HET INVULLEN VAN HET AANVRAAGFORMULIER.....	4
3. Instructies voor de patiënt	5
3.1 Instructies voor het voorbereiden van de patiënt.....	5
3.2 Instructies voor bij de patiënt afgenomen monsters.....	5
3.3 Instructies voor het vervoer van monsters, met inbegrip van eventuele speciale eisen voor de behandeling ervan.....	6
3.4 Elke vereiste voor toestemming van patiënten (bijvoorbeeld toestemming om medische informatie en familiehistorie bekend te maken aan relevante beroepsoefenaren in de gezondheidszorg als verwijzing nodig is).....	6
4. de criteria van het laboratorium om monsters te accepteren en af te wijzen.	6
5. een lijst van factoren waarvan bekend is dat de uitvoering van het onderzoek of de interpretatie van de resultaten significant beïnvloeden.	7
6. de beschikbaarheid van medisch advies over het aanvragen van onderzoeken en het interpreteren van onderzoeks-resultaten.....	7
7. het beleid van het laboratorium en het beveiligen van persoonlijke informatie	8
8. de klachtenprocedure van het laboratorium	8
9. Kritische resultaten	8
9.1 Cito aanvragen en doorlooptijden.....	10

1. DE SOORTEN KLINISCHE DIENSTEN AANGEBODEN DOOR DE LABORATORIUM, INCLUSIEF ONDERZOEK NAAR ANDERE LABORATORIA;

Ons laboratorium biedt voornamelijk routinematige klinische chemisch testen voor onze patiënten. De bestreken gebieden zijn (maar niet beperkt tot):

- Verzameling van monsters inclusief de veneuze bloedafname
  - Indien patiënt slecht mobiel is, biedt Laboratorio di Servicio ook de mogelijkheid om bij de patiënt thuis de bloedafname te verzorgen.
- Klinische Chemie
- Immunochemie
- Urine analyse
- HbA1c
- Stolling
- Hematologie
- Allergie
- Serologie, inclusief auto-immuun en infectieziekten
- Moleculaire diagnostiek
- Medische Microbiologie
- Workplace Drug Screening

Als een test niet in bij Laboratorio di Servicio kan worden uitgevoerd, wordt het monster verzameld en naar andere laboratoria gestuurd. LDS werkt samen met geaccrediteerde laboratoria om een breedspectrum aan diensten te garanderen. Uitgezonden testen zijn voornamelijk speciale microbiologische en pathologische testen.

2. INSTRUCTIES VOOR HET INVULLEN VAN HET AANVRAAGFORMULIER

LDS heeft een eigen aanvraagformulier. Neem contact op met het Laboratorio di Servicio om een stapel aanvraagformulieren naar het kantoor te laten sturen. We accepteren ook aanvraagformulieren van andere laboratoria. Voor AZV patiënten in de eerste lijn, wordt het probleem gestuurd aanvraagformulier gebruikt.

Het aanvraagformulier moet worden gevuld met de nodige informatie van de patiënt, de testen die moeten worden uitgevoerd en ondertekend door de aanvragende arts.

Op zijn minst is de volgende informatie nodig:

- Naam, achternaam
- Geboortedatum

- Geslacht
- Indien van toepassing een geldige verzekeringskaart of AZV-nummer
- Naam van de aanvragende arts (met unieke identificatiecode en handtekening)
- Benodigde testen

Als de testen ten laste komen van het AZV, moet de patiënt een geldige AZV-kaart aantonen. Houdt rekening dat het AZV bepaalde onderzoeken niet vergoedt. Voor bepaalde testen, bijvoorbeeld Drugs of Abuse op de werkplaats of DIMAS-keuring, is een, door de overheid uitgegeven, geldig identiteitsbewijs noodzakelijk.

3. INSTRUCTIES VOOR DE PATIËNT

3.1 **Instructies voor het voorbereiden van de patiënt**

Als een patiënt naar één van onze priklocaties komt, moet de patiënt een AZV-kaart en/of een geldig legitimatiebewijs (paspoort, rijbewijs) bij zich hebben. Het laboratorium aanvraagformulier is ook noodzakelijk.

Voor bepaalde testen (glucose nuchter en ijzer) moet de patiënt nuchter zijn, wat betekent dat na 21:00 uur de avond ervoor, de patiënt niets moet eten of drinken, met uitzondering van water. De arts moet de patiënt informatie verstrekken over de inname van medicatie voordat hij een monster verstrekt.

Voor verdere specifieke instructies, met inbegrip van het voorbereiden van de patiënt, afgenomen monsters en het vervoer ervan, wordt u verwezen naar <http://www.laboratoriodiservicio.com>.

3.2 **Instructies voor bij de patiënt afgenomen monsters**

De patiënt kan naar Laboratorio di Servicio komen voor een urine potje (KOVA voor routinematige urine analyse of een steriel kweekpotje voor urinekweek) om vervolgens de urine thuis te verzamelen. Een midstream urinemonster heeft voor beide testen de voorkeur. Het monster moet binnen 1 uur na afname naar Laboratorio di Servicio worden gebracht en tijdens opslag en transport op een koele plaats worden bewaard (niet in direct zonlicht). Laboratorio di Servicio zal de urinepotjes die geen KOVA-buizen of steriele cups zijn niet in ontvangst nemen.

3.3 **Instructies voor het vervoer van monsters, met inbegrip van eventuele speciale eisen voor de behandeling ervan**

Alle monsters moeten worden vervoerd in containers in een opwaartse positie, op een koele plaats, zonder direct zonlicht. Bij gebruik van “cold packs”, voorkom direct contact tussen de monstercontainer (bloed, urine) en de “cold pack”, omdat dit de integriteit van het monster kan beïnvloeden. Lever monsters binnen 1 uur na afname af bij het laboratorium. Bewaar deze op een koele plaats wanneer u het monster opslaat en vervoert.

3.4 **Elke vereiste voor toestemming van patiënten (bijvoorbeeld toestemming om medische informatie en familiehistorie bekend te maken aan relevante beroepsoefenaren in de gezondheidszorg als verwijzing nodig is)**

Het laboratorium aanvraagformulier ondertekent door een bevoegd arts en overgedragen door de patiënt (of zijn/haar wettelijke voogd) wordt beschouwd als de geïnformeerde toestemming voor het nemen van monsters, het uitvoeren van de testen en het rapporteren hiervan aan zijn/haar arts en andere zorgverleners zoals vereist door het wet.

Bij de afname van het monster door middel van veneuze bloedafname, wordt de patiënt door de pre-analyse medewerker op de hoogte gebracht van de procedure.

4. DE CRITERIA VAN HET LABORATORIUM OM MONSTERS TE ACCEPTEREN EN AF TE WIJZEN.

Monsters worden geweigerd indien ze worden geleverd in niet-goedgekeurde containers, zoals eigen verzamelcontainers voor urinemonsters. LDS biedt containers voor urine analyse en urinekweek aan patiënten. Buiten de verzamelcontainers, heeft LDS ook meerdere acceptatiecriteria.

De acceptatiecriteria voor monsters die niet in ontvangst wordt genomen zijn:

- Materialen buiten de grenzen van de acceptatiecriteria weergegeven in tabel 1
- Lekkende potjes/buizen
- Ongeïdentificeerd materiaal
- Niet correct gevulde buizen (te weinig, te vol)
- Hemolytisch materiaal
- Onjuiste buizen/containers
- Vervallen buizen/containers of afnamemateriaal waaronder swaps

Acceptatiecriteria per werkplek

Werkplek	Afnamemateriaal	Tijd	Temperatuur
Cobas/Elecsys	SST	4 uur	2 – 24°C
Systemex	EDTA volbloed	8 uur	4 – 24°C
GeneXpert	Urine/eSwabs/Plasma	8 uur	2 – 24°C
Clinitek	Urine	8 uur	2 – 8°C
Handmatige bepalingen	SST	8 uur	2 – 24°C
Medische microbiologie	*****	*****	*****
Uitbesteden testen	Diverse	4 uur	2 – 24°C

Tabel 1: Acceptatiecriteria per werkplek

Neem indien nodig contact op met ons laboratorium via (+297) 5820999 of info@laboratoriodiservicio.com.

Als een materiaal niet in ontvangst wordt genomen, dan wordt het monster op de juiste manier afgevoerd en wordt de patiënt/arts op de hoogte gesteld.

5. EEN LIJST VAN FACTOREN WAARVAN BEKEND IS DAT DE UITVOERING VAN HET ONDERZOEK OF DE INTERPRETATIE VAN DE RESULTATEN SIGNIFICANT BEINVLOEDEN.

Tal van factoren, maar niet beperkt tot inname van voedsel of vloeistoffen, dieet, roken, medicatie, tijd van de dag, houding en nog veel meer beïnvloeden de prestaties van de test of de resultaten. Omdat deze informatie voortdurend wordt bijgewerkt, worden geïnteresseerde artsen doorverwezen naar de Klinisch Chemicus voor meer informatie (robert.wever@lab.aw of (+ 297-5922281)) of onze website (www.laboratoriodiservicio.com) voor meer gedetailleerde informatie.

6. DE BESCHIKBAARHEID VAN MEDISCH ADVIES OVER HET AANVRAGEN VAN ONDERZOEKEN EN HET INTERPRETEREN VAN ONDERZOEKS-RESULTATEN.

LDS heeft laboratoriumspecialisten (klinisch-chemicus en arts-microbioloog) om uitleg te geven aan artsen over het aanvragen van testen en de interpretatie van

de resultaten. Stuur een e-mail naar info@laboratoriodiservicio.com of bel ons op (+297)-5820999 met uw vraag.

7. HET BELEID VAN HET LABORATORIUM EN HET BEVEILIGEN VAN PERSOONLIJKE INFORMATIE

Alle personeelsleden van het laboratorium hebben een contractuele verplichting om de privacy van medische informatie te behouden/respecteren. Informatie wordt met niemand gedeeld, alleen met de aanvragende arts en/of gezondheidsfunctionarissen zoals wettelijk verplicht (bijvoorbeeld Dienst Besmettelijke Ziekten). Alle gegevens die door het laboratorium worden gegenereerd voor de validatie van nieuwe instrumenten, epidemiologische doeleinden of managementinformatie zijn niet traceerbaar naar een individuele patiënt.

8. DE KLACHTENPROCEDURE VAN HET LABORATORIUM

Wanneer een patiënt/arts een klacht wil indienen, kan hij/zij de klacht indienen door dit klachtenformulier volledig in te vullen. Het indienen van het klachtenformulier kan gedaan worden bij een medewerker van LDS. Deze zorgt vervolgens dat het formulier bij de klachtenfunctionaris terecht komt. De klachtenfunctionaris onderzoekt de klacht en geeft de indiener een reactie. Uw klacht wordt gedocumenteerd voor kwaliteitsdoeleinden.

Desgewenst kan de patiënt/arts ook een formele klacht indienen bij Inspectie Volksgezondheid Aruba (IVA).

9. KRITISCHE RESULTATEN

Kritieke limieten definiëren de grenzen van de levensbedreigende waarden van laboratoriumtestresultaten. Kritische resultaten, ook wel kritieke waarden genoemd, zijn waarden die buiten de hoge en lage kritische limieten vallen en mogelijk een direct ingrijpen van de zorgverlener vereisen.

Kritieke waarden worden gerapporteerd zodra ze bekend worden (routinematig binnen 30 minuten) per fax (of telefonisch) aan de behandelende arts. Het laboratorium zal bevestigen of het rapport is ontvangen door de arts en of aanvullende informatie of testen nodig zijn.

Klinisch Chemie

Bepalingen	Ondergrens	Bovengrens	Eenheid
Natrium	<120	>160	mmol/l
Kalium	<3.0	>6.0	mmol/l
Creatinine		>300	µmol/l
CRP		>100	mg/l
CK		>300	U/l
ALAT		>500	U/l
Calcium	<1.8	>3.0	mmol/l
Glucose	<2.5	>20.0	mmol/l
NT-ProBNP		>1000	ng/l
Troponine T (V)		>9.0	ng/l
Troponine T (M)		>16.8	ng/l

Hematologie

Bepalingen	Ondergrens	Bovengrens	Eenheid
Hb	<8	>20	g/dl
Hb nieuw	<5.0	>12.0	mmol/l
Leucocyten	<2.0	>30.0	10 ⁹ /l
Trombocyten	<50	>1000	10 ⁹ /l

Stolling

Bepalingen	Ondergrens	Bovengrens	Eenheid
INR	0.8	>6.0	
APTT		>70	sec
D-dimeer		>0.50	mg/l

Serologie

Bepaling	Resultaat
HIV	Een positief resultaat bij een onbekende patiënt

Tabel 2: Kritische resultaten

9.1 Cito aanvragen en doorlooptijden

LDS voert laboratoriumtesten uit binnen de volgende gebieden; klinische chemie, immunologie, hematologie, stolling, allergie, infectieziekten, moleculaire testen, eiwitelektroforese en urine-analyse. Andere laboratoriumtesten worden uitgezonden onder de verantwoordelijkheid van LDS. Rapporten van onze testen worden naar artsen gestuurd op papier, per fax of elektronisch (e-mail). In sommige gevallen kan de aanvragende arts de resultaten met prioriteit willen ontvangen (een CITO-verzoek). CITO-aanvragen moet worden beperkt tot verzoeken waarin de tijdige rapportage van het resultaat van de laboratoriumtest de medische besluitvorming in een levensbedreigende omstandigheid zal beïnvloeden. CITO-aanvragen mogen daarom niet worden gebruikt om bijvoorbeeld betere service te verlenen, maar beperkt worden tot de bovengenoemde gevallen.

CITO-aanvragen voor out-patiënten kunnen alleen worden uitgevoerd als de aanvragende arts CITO (of STAT/ SPOED) op het formulier schrijft en de patiënt naar onze hoofdlaboratoriumlocatie verwijst. CITO-aanvragen zijn niet mogelijk op onze priklocaties, omdat het transport van materiaal de tijdige aflevering van resultaten zal beïnvloeden. Houdt er rekening mee dat het aanvragen van CITO-onderzoeken ook is beperkt tot bepaalde tests waarvoor een meldingsperiode is ingesteld. Zie tabel 3 voor meer informatie over de verschillende testen en hun rapportagetijd. LDS rapporteert CITO-aanvragen per telefoon, fax of e-mail, afhankelijk van de arts die het verzoek indient. Om een snelle ontvangst van de resultaten te garanderen, is het de verantwoordelijkheid van de aanvragende arts om beschikbaar te zijn per telefoon, fax en/of e-mail.

CITO aangevraagde testen	Doorlooptijd CITO (min)	CITO aangevraagde testen	Doorlooptijd CITO (min)
<i>Hematologie</i>		<i>Klinische chemie</i>	
Volledig bloedbeeld (zonder diff)	30	Natrium	60
		Kalium	60
		Creatinine	60
		Glucose	60
<i>Stolling</i>		Totale Bilirubine (en Neonatale Bilirubine)	60
APTT	15	ALAT	60
PT/INR	15	Amylase	60
D-dimeer	45	Gamma-GT	60
		CRP	60
<i>Urine</i>		CK	60
Urine analyse (zonder sediment)	30	LDH	60
Zwangerschapstest	30	NT-Pro-BNP	60
		Troponine T	60
<i>Infectieziekten</i>			
HIV (Prikaccident)	120		

Tabel 3: Doorlooptijden van CITO aangevraagde testen